

Redactie:
Teun Baarspul
Maja Roodbergen

Redactie adres:
W.A. Scholtenstraat 10
9712 KW Groningen
e-mail: teunbaarspul@hotmail.com
tel: 050-3186216

NIEUWSBRIEF VAN DE BEVERWERKGROEP NEDERLAND-VZZ NO. 11, DECEMBER 2002

Er is het komende jaar weer genoeg te doen voor beverliefhebbers. De voorbereidingen voor het internationale beversymposium 2003 zijn inmiddels in volle gang. De bevers zelf staan ook niet stil. Limburg heeft onlangs versterking van enkele beverfamilies uit Duitsland gekregen. Maar ook op eigen kracht blijkt dit zoogdier in staat om op de meest onverwachte plaatsen op te duiken. We proberen zoveel mogelijk gevens te verzamelen over deze ontwikkelingen en daar hebben we uiteraard ook in 2003 uw hulp hard bij nodig. In de agenda staan activiteiten waaraan leden van de werkgroep kunnen deelnemen. Alvast een heel gelukkig nieuw jaar toegewenst, namens...

De redactie

LET OP: Gegevens uit deze nieuwsbrief mogen alleen worden gebruikt na toestemming van de auteurs.

LANDELIJKE BEVERSPORENDAG

De bever is inmiddels op een behoorlijk aantal plaatsen in het land aan te treffen. Naast de bekende uitzetgebieden (Biesbosch, Gelderse Poort, Midden Limburg, Flevoland) zijn er diverse plaatsen waar bevers geïsoleerd voorkomen. Van deze solitaire dieren is weinig bekend. Zo is vaak onduidelijk om hoeveel dieren het gaat en of er sprake is van 'zwervers' of gevestigde exemplaren. Om van deze bevers een beter beeld te krijgen, streeft de Beverwerkgroep naar een landelijk netwerk van mensen, die als contactpersoon voor de werkgroep ter plaatse eventuele ontwikkelingen in de gaten houden. Als start voor dit project organiseert de werkgroep op 8 maart 2003 een landelijke 'beversporendag'. Op een aantal vindplaatsen verspreid door het land zal dan 'simultaan' naar beversporen worden gezocht. Deze dag biedt een mooie gelegenheid om uw kennis over de bever en zijn sporen te vergroten.

We nodigen u van harte uit om op zaterdag 8 maart a.s. mee te lopen en te speuren naar sporen. Voor meer informatie over locaties en tijden kunt u contact opnemen met Albin (020 6896195).

Albin Hunia

VRAATONDERZOEK BIESBOSCH GESTART

Afgelopen winter en voorjaar heeft Jeroen van Leijssen als stagiair bij de VZZ het vraatonderzoek in de Biesbosch verder opgezet. Waarom was dit onderzoek ook al weer opgezet. Al vanaf het begin dat er in de Biesbosch bevers werden uitgezet, viel het de onderzoekers op dat de zeldzame boom- en struiksoorten (voor het gemak

aangeduid als niet-wilgen) relatief gezien meer werden aangeknaagd dan de alom aanwezige wilgen. De bevers knaagden de niet-wilgen meestal niet om (wat voor een bever een grote hoeveelheid voedsel in korte tijd oplevert), maar langzaam geringd.

In de eerste jaren na de uitzetting werd tevens duidelijk dat de voortplanting van de bevers verre van optimaal verliep. In de periode 1988/1992 kreeg ongeveer 1 op de 3 paren jongen. In de periode 1993/1999 steeg dit aantal welliswaar tot ongeveer 1 op de 2 paren, maar het was altijd nog een stuk lager in vergelijking met buitenlandse gegevens (2 op 3 paren met jongen).

Na een hoop onderzoek en gereken met modellen, ontstond het vermoeden dat het eenzijdige dieet dat de bevers in de Biesbosch tot zich namen wel eens de oorzaak kon zijn van het matige voortplantingssucces. Opvallend is dat in een aantal niet-wilgen beduidend meer fosfor en natrium zit, dan in wilgen. Fosfor en natrium zijn belangrijke mineralen, vooral voor zogende vrouwtjes.

Hoe bewijst je echter dat het gebrek aan bepaalde voedingsstoffen de oorzaak is van de voorkeur voor niet-wilgen?

Zoals aangegeven blijken vooral zogende wijfjes behoefte te hebben aan fosfor en natrium. Je zou dan verwachten, in de periode dat jongen worden gezoogd, dat er meer gegeten wordt van boomsoorten met een hoog fosfor- en natriumgehalte dan buiten deze periode. Zie je dit patroon inderdaad optreden, dan is dat een sterke aanwijzing dat de selectie van niet-wilgen te maken heeft met de behoefte aan bepaalde voedingsstoffen en dat het tekort aan niet-wilgen in de Biesbosch een beperkende factor is voor het

voortplantingssucces in dit gebied.

Om dit verband te onderzoeken heeft Jeroen in twee gebieden alle bomen en struiken met een minimale diameter van 3 cm op borsthoogte (1,3 meter) op een kaart ingetekend en tevens genoteerd of er vraat was. Eventuele vraat werd gemarkeerd door het frezen van sleuven over het aangegeten oppervlak.

Het meten van de precieze standplaats van de bomen ten opzichte van de oever is van groot belang, aangezien een boom, die dicht bij de oever staat, meer kans heeft om door een bever te worden aangeknaagd, dan een boom die verder op het land staat.

Het ene onderzoeksgebied bevat schietwilg en zwarte els. In het andere gebied staan meer soorten: schietwilg, katwilg, amandelwilg, Canadese populier, es, zomer-eik, inheemse vogelkers, hazelaar, hondsroos, eenstijlige meidoorn, veldesdoorn en vlier. In totaal zijn een kleine 500 bomen en struiken ingemeten en gemarkeerd.

Vanaf april 2002 worden al deze bomen en struiken eens per maand gecontroleerd op nieuwe vraat. Als nieuwe vraat wordt geconstateerd, het oppervlak hiervan gemeten en gemarkeerd met een frees.

Uit de gegevens, die tot nu toe zijn verzameld en verwerkt blijkt dat er maandelijks veel vraat aan de inheemse vogelkers is gevonden en dat is nu juist een soort waar relatief veel fosfor in zit. Een goede tweede is de hazelaar. In deze soort zit relatief veel natrium. Meestal knagen ze van de hazelaar de uitlopers af en eten daarvan alleen twijgen en bladeren. De vraat aan de vogelkers is veel rigoreuzer. Lopend door het plot zijn overal stompjes van afgeknaagde vogelkersstammetjes en dode, door bevers geringde, vogelkers aan te treffen. Oorspronkelijk stond er van deze soorten honderdtal bomen, maar in april van dit jaar waren dat er nog ruim 20 en inmiddels hebben de bevers dat aantal alweer naar beneden bijgesteld. Van de wilgen wordt in beide gebieden alleen gegeten als de bevers er gemakkelijk bij kunnen, bijvoorbeeld als een struik boven het water hangt, of als een boom omvalt en (deels) in het water terecht komt. Het is de bedoeling het onderzoek in ieder geval gedurende 2 jaar voort te zetten. Doorgaans gebeurt dat in de weekenden. Geïntereerden en mensen die mee willen helpen kunnen zich aanmelden bij Vilmar, email: v.dijkstra@vzz.nl, tel:026-4431826/ 026-3705318.

Per weekend is er plaats voor hooguit 4 personen. In 2003 zijn de volgende weekenden gepland: 10/11 jan, 7/8 feb, 7/8 mrt, 11/12 apr, 9/10 mei, 6/7 jun, 11/12 jul, 8/9 aug, 12/13 sep, 10/11 okt, 7/8 nov, 12/13 dec.

Vilmar Dijkstra

BEVERS UITGEZET IN LIMBURG

Medio oktober 2002 zijn er door Stichting Ark in opdracht van de Provincie Limburg drie paren/families bevers uitgezet in Limburg: in het Leudal bij Roermond een paar met een jong (Leubeek) en een paar zonder jongen (Zelsterbeek) en in het Geldernsch-Niers-Kanaal een paar met 3 jongen. Dit zijn allen wateren die uitmonden in de Maas. Het is de bedoeling om in 2003 en 2004 nog eens 7 paren/families in Limburg uit te zetten. De VZZ heeft van de provincie de opdracht gekregen om de komende 3 jaar de aantalsmonitoring uit te voeren.

Medio november werd overdag het eerste bezoek aan de uitzetgebieden gebracht. In de Leubeek werd het jong gezien, een beverplons gehoord en werden vraatsporen en geurmerken aangetroffen. Op beide locaties in het Leudal zijn nog bevers aanwezig. Net voordat we op weg gingen naar het Geldernsch-Niers-Kanaal kregen we een melding dat daar bij Well (ca 7 km van uitzetlocatie, stroomafwaarts van de Maas) in de vroege ochtend een bever op de provinciale weg was aangetroffen. Het dier was door 'locals' van de weg af geleid en hield zich nu schuil onder een struik naast een bushalte aan de drukke weg. Bij aankomst bleek het om het daar uitgezette vrouwtje te gaan. Nadat ze in een kooi was geleid, werd ze dezelfde dag losgelaten in het oorspronkelijke uitzetgebied. Het is echter niet zeker of ze dit keer op haar plek blijft, aangezien eerdere ervaringen leren dat dergelijke dieren in herhaling vallen en steeds weer het gebied verlaten. Het kan echter ook zijn dat dit dier slechts haar omgeving verkende.

Om het pas uitgezette dier niet te verontrusten werd het uitzetgebied verder niet meer bekeken. De terreinbeheerder (Limburgs Landschap) gaf echter aan dat er nog verse vraatsporen in het uitzetgebied aanwezig waren.

Helaas is het vrouwtje uit het Geldernsch-Niers-Kanaal enkele dagen na de heruitzetting bij Broekhuizen doodgereden (ca 3 km van uitzetlocatie, stroomopwaarts van de Maas). Afgezien van het feit dat ze dodelijk was verongelukt verkeerde ze in goede gezondheid. In hoeverre ze echt van plan was om weg te trekken of dat ze zich alleen haar nieuwe leefomgeving eigen maakte, zal nooit meer duidelijk worden. Aangezien ze in de dagen na de uitzettingen niet echt ver is gekomen, vermoed ik dat ze alleen haar omgeving aan het verkennen was. Tijdens het schrijven van dit stukje (eind november) werden er nog steeds verse vraatsporen gevonden in dit uitzetgebied. In februari zullen de gebieden opnieuw bezocht worden om te kijken hoe de situatie dan is en om op zoek te gaan naar dagrustplaatsen. Deze zomer worden in alle bevergebieden in Limburg tellingen georganiseerd. Daarbij is iedere hulp welkom. Mensen die deze winter of komende zomer mee willen helpen, kunnen zich opgeven bij

Vilmar,
email: v.dijkstra@vzz.nl,
tel: 026-4431826/ 026-3705318
Vilmar Dijkstra

LEDENBIJEENKOMST BWN

Op zaterdag 1 februari 2003 vindt de jaarlijkse ledenbijeenkomst plaats. Dit jaar zijn we te gast bij Staatsbosbeheer in het Leudal net boven Roermond in het Natuur- en Milieu Educatief Centrum 'St. Elisabethshof' aan de Roggelseweg 58 (naast het parkeerterrein van SBB). De Roggelseweg loopt van Roggel naar Haelen. Staatsbosbeheer heeft geregeld dat we gratis van deze ruimte gebruik kunnen maken, inclusief een kopje koffie/thee om mee te beginnen. We beginnen om 10:30, maar vanaf 10:15 is het centrum open. Komt u met het openbaar vervoer geef dat dan even van tevoren door, zodat u opgepikt kunt worden bij het station van Roermond.

In het ochtenddeel zullen we ons richten op allerlei nieuwtjes over bevers in Nederland, met extra aandacht voor Limburg. In de middag zullen we ons in groepjes verdelen en in het Leudal en daarbuiten op zoek gaan naar burchten en holen die van belang zijn voor het uitvoeren van de aantalsmonitoring aankomende zomer. Daarnaast zijn we uiteraard ook benieuwd naar andere sporen zoals vraat en geurmerken. In het Leudal zijn eind 2002 twee beverfamilies uitgezet (zie elders in deze Castor). Het Leudal is een prachtig gebied waar twee beken zich slingerend een weg door het bos banen. Deze dag biedt een unieke kans om delen van het gebied te bekijken waar je anders niet mag komen!

Om een idee te hebben van het aantal deelnemers aan deze dag, stellen we het bijzonder op prijs als u ons laat weten of u komt. Opgave bij Vilmar:
email: v.dijkstra@vzz.nl,
tel: 026-4431826/026-3705318.

BEVER-TRANSECT-TELLINGEN IN DE BIESBOSCH (BTT) IN 2002 EN 2003

Het rapport met de resultaten van de BTT 2002 is al enige tijd klaar, maar ligt nog bij de vormgever. Na reproductie zal het aan de personen, die in 2002 hebben meegewerkt, worden toegezonden. Onderstaand volgt een deel van de samenvatting uit het rapport:

In totaal werden tijdens het varen van 24 transecten 20 bevers waargenomen. Zes andere transecten waren vanwege het slechte weer niet representatief en werden niet meegeteld. Gemiddeld zijn er in het Nationaal Park 0,83 bevers per transect waargenomen. De kans om tijdens het varen van de transecten één of meerdere bevers te zien was 0,42. In vergelijking met 2001 werden er in 2002 in het gehele Nationaal Park per transect minder bevers waargenomen. Per deelgebied verschilde dit: in de Sliedrechtse- en Dordtse Biesbosch werden per transect minder bevers gezien, terwijl in de Brabantse Biesbosch juist meer bevers per transect werden gezien. Een mogelijke verklaring voor de afname van het aantal waargenomen bevers in de Sliedrechtse- en Dordtse Biesbosch is het lage aantal bevers in deze gebieden, in combinatie met grote territoria. Hierdoor kunnen de bevers zich in een ander deel van hun territorium, maar buiten de transecten, ophouden. Ook in 2003 zullen de BTT in de Biesbosch weer plaatsvinden. Dit zal gebeuren in de weekenden van 14, 21 en 28 juni. Schrijf die data alvast in uw agenda als u mee wilt werken. Ter zijner tijd ontvangen de personen die tot nu toe hebben meegewerkt een opgaveformulier. In overleg met SBB is besloten dat de deelname beperkt zal worden tot 12-15 deelnemers per weekend. Heeft u nog niet eerder deelgenomen en wilt u ook een opgaveformulier ontvangen, neem dan contact op met Vilmar:
email: v.dijkstra@vzz.nl,
tel: 026-3705318/026-3705318.

Vilmar Dijkstra

Oproep!Oproep!Oproep!Oproep!

Post versturen per email spaart een hoop tijd, geld en papier. Ook de Castor wordt per email verstuurd. Mocht u nog steeds de Castor per post ontvangen en in het bezit zijn van een email-adres, dan zouden we het zeer op prijs stellen als u dit email-adres doorgeeft aan de redactie van Castor. Dan kunnen de bomen voor de bevers blijven staan. Alvast bedankt, ook namens knagend Nederland,
De redactie

Agenda

Januari-december 2003

Vraatonderzoek

Plaats: Biesbosch

Data: 10/11 jan, 7/8 feb, 7/8 mrt, 11/12 apr, 9/10 mei, 6/7 jun, 11/12 jul, 8/9 aug, 12/13 sep, 10/11 okt, 7/8 nov, 12/13 dec.

Opgave bij Vilmar Dijkstra,

email: v.dijkstra@vzz.nl,

tel: 026-4431826/ 026-3705318.

1 februari 2003

Ledenbijeenkomst

Plaats: het Natuur- en Milieu Educatief Centrum

'St. Elisabethshof' Roggelseweg 58.

Tijd: 10.30 uur

Opgave bij Vilmar Dijkstra,

email: v.dijkstra@vzz.nl,

tel: 026-4431826/ 026-3705318.

8 maart 2003

Landelijke Beversporendag

Plaats: Biesbosch, Gelderse Poort, Midden Limburg, Flevoland

Informatie: Albin Hunia, tel: 020 6896195.

Juni 2003

Bever Transect Tellingen

Plaats: Biesbosch

Data: 14, 21 en 28 juni

Opgave: t.z.t via opgave formulier of

email: v.dijkstra@vzz.nl,

tel: 026-4431826/ 026-3705318)

Heeft u een email-adres? Geef het door aan de redactie.

Nieuwsbrief van de Beverwerkgroep Nederland-VZZ

CASTOR
